

Memo

aan de leden van de commissies voor
- Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking en
- Europese Samenwerkingsorganisaties

datum 10 november 2008

betreft Verslag van de 11de Interparlementaire bijeenkomst van de commissies Buitenlandse Zaken en Defensie - 5 november 2008 - Europees Parlement - Brussel

kenmerk OD/ME/180

Introductie

Op 5 november vond in het Europees Parlement de 11e Interparlementaire Bijeenkomst van de commissies voor Buitenlandse Zaken en Defensie plaats. Aanwezig waren **Javier Solana** (Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenland en Veiligheidsbeleid), **Olli Rehn** (Eurocommissaris voor Uitbreiding) en **Benita Ferrero-Waldner** (Eurocommissaris voor Buitenlandse betrekkingen).¹ Nederlandse inbreng was er van Europarlementariërs **Ria Oomen** (CDA) en **Joost Lagendijk** (GroenLinks) bij de bespreking van Turkije door Eurocommissaris Rehn. (Zie verder hieronder)

Javier Solana - Hoge Vertegenwoordiger voor het GBVB

Solana sprak over de Democratische Republiek Congo (DRC), Somalië, Georgië, Rusland, de Westelijke Balkan en de situatie in het Midden-Oosten. De problemen met betrekking tot deze kwesties spelen zich af tegen de achtergrond van de financiële (en economische) crisis en de "oude" onderwerpen klimaatverandering, non-proliferatie en armoede. Deze "oude" onderwerpen mogen niet van de agenda verdwijnen, aldus Solana.

De Verenigde Naties en de Afrikaanse Unie zijn de belangrijkste actoren voor het realiseren van een oplossing voor het conflict in **DRC**. Pogingen van het Franse Voorzitterschap om tot een oplossing te komen en de bijeenkomst in Nairobi van vrijdag 7 november jl. zullen daarvoor cruciaal zijn. Ter voorbereiding op deze bijeenkomst heeft Solana gesproken met onder meer president Kabila, de Rwandese president Kagame, Voorzitter van de Afrikaanse Unie Ping en SGVN Ban Ki-moon. De EU werkt actief mee aan het vinden van een politieke oplossing en is bereid humanitaire hulp te verlenen.

Met betrekking tot **Somalië** heeft de EU besloten tot de eerste marine operatie onder paraplu van het EVDB. De operatie wordt in december gelanceerd en draagt bij aan de tenuitvoerlegging van VN-resoluties 1814 en 1816 ter bestrijding van

¹ De gasten legden korte verklaringen af, daarna volgende een debat in de vorm van vraag-en-antwoord. Omwille van de duidelijkheid is ervoor gekozen het verslag in de vorm van een betoog van de gasten samen te vatten.

piraterij en het escorteren van schepen van het Wereld Voedselprogramma. Ook hier is prioriteit het boeken van vooruitgang in het politieke proces: het staakt-het-vuren moet per direct gerespecteerd worden. De EU heeft de Arabische Liga opgeroepen dit proces te steunen.

De volgende ronde van de "Genève-gesprekken" over de **Georgië-crisis** vindt plaats op 18 en 19 november. Momenteel zijn er meer dan 200 EU-waarnemers ter plaatse. De EU-waarnemersmissie heeft volgens Solana ertoe geleid dat Russische troepen Zuid-Ossetië en Abchazië verlieten en dat de terugkeer van *internally displaced persons* mogelijk werd. Volgens Solana zijn het snelle politieke handelen van de EU en de EU-waarnemersmissie het bewijs dat de EU concrete resultaten kan boeken. Voornamelijk in samenwerking met de VN en de OVSE probeert de EU "stap voor stap" verdere concrete resultaten te behalen, waarbij het van belang is dat de EU eensgezind is en zich houdt aan haar eigen vastgestelde principes.

De betrekkingen met **Rusland** staan onder druk door de Georgië-crisis. De speciale Europese Raad van 1 september jl. heeft de Europese Commissie en het Raadssecretariaat gevraagd een *review* te produceren over de betrekkingen EU-Rusland. De conclusies zullen worden besproken op de bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken, maandag 10 november, ter voorbereiding op de EU-Rusland Conferentie die 14 november wordt gehouden in Nice. Hoewel de betrekkingen met Rusland op een kruispunt staan, stelt Solana dat er geen alternatief is dan een sterke band: Europa heeft Rusland net zo hard nodig als omgekeerd. Solana stelde dat het principe van het 'niet gebruik van geweld' uiterst belangrijk is en dat er geen akkoord zal komen op basis van door geweld bereikte resultaten.

Met betrekking tot **Kosovo** heeft de uitrol van EULEX prioriteit. Solana hoopt dat de uitrol begin december zou kunnen plaatsvinden: dat zou de beste bescherming van Servische minderheden in Kosovo zijn en voor het waarborgen van de *rule of law*. **Servië** maakt volgens Solana goede vorderingen op de weg naar de Europese Unie. Het rapport van de Europese Commissie dat woensdag 5 november is gepubliceerd, laat zien dat er inderdaad sprake is van vooruitgang. Het Stabilisatie en Associatie Akkoord is echter nog niet volledig geïmplementeerd en Solana sprak de hoop uit dat Servië volledig zal samenwerken met het ICTY en dat het rapport van de Openbaar Aanklager van het tribunaal dat in december wordt uitgebracht, positief is. De situatie in **Bosnië en Herzegovina** is zorgelijk: extreem nationalisme heeft de kop opgestoken. Solana hoopte dat Bosnië en Herzegovina de weg naar de EU zal blijven bewandelen, maar stelde uitdrukkelijk dat het land zich moet houden aan wat in Dayton is afgesproken. Maandag 10 november wordt er verder gesproken over de situatie. Solana meldde dat in 2009 het bureau van de Hoge Vertegenwoordiger mogelijk een nieuwe structuur krijgt.

Afgelopen weekeinde werd in Sharm El Sheikh door de ministers van Buitenlandse Zaken van het Kwartet gesproken worden over de situatie in het **Midden-Oosten**. De bijeenkomst zou een mogelijkheid bieden om de situatie te bespreken met het oog op de uitkomst van de verkiezingen in de VS en de Israëliëse parlementsverkiezingen in februari 2009. Solana meldt dat er *signs of change and hope* zijn in **Syrië**. Wel dient de grens tussen Syrië en Irak goed te worden bewaakt. Solana hoopt dat deze ontwikkelingen een positief effect hebben op de regio, in het bijzonder op **Libanon**, waar op 4 mei 2009 verkiezingen worden gehouden.

De EU speelt een steeds actiever rol in **Afghanistan** zo stelde Solana. Van belang is volgens hem samenwerking met de VS en daar ook Pakistan bij te betrekken.

Olli Rehn – Europees Commissaris voor uitbreiding

Rehn opende met de mededeling dat het instrument van *soft power* in goede vorm moest blijven en benadrukte het belang van een geleidelijke en behoedzame uitbreidingspolitiek. Hij constateerde dat de financiële crisis voorsnog een beperkt effect heeft gehad op de kandidaatlidstaten, maar dat uiteindelijk ook deze landen te maken zullen krijgen met groeivertraging en hogere werkloosheid. Hij verwacht dat de Stabilisatie en Associatieovereenkomsten en het Centraal Europees Vrijhandelsakkoord een dempende werking zullen hebben.

Kroatië had volgens Rehn zodanige vooruitgang geboekt dat de "laatste fase van de toetredingsonderhandelingen eind 2009" zou kunnen ingaan, onder voorbehoud dat het land aan de gestelde voorwaarden voldoet. De *roadmap* uitgezet voor Kroatië moet gezien worden als een aanmoediging en niet als een blanco cheque, benadrukte de Commissaris. Belangrijke uitdagingen voor het land zijn corruptiebestrijding, de strijd tegen de georganiseerde misdaad en de verdere ontwikkeling van de scheepswerven. Verschillende Europarlementariërs uitten hun onvrede dat de Commissie wel een datum noemde voor Kroatië, maar niet voor de andere landen. Zo werd **Servië** genoemd als voorbeeld van een land dat ook in 2009 de status van kandidaat-lidstaat zou moeten kunnen krijgen, als het zou voldoen aan de nodige hervormingen. Solana verwachtte van Servië een bijzonder constructieve houding ten opzichte van de European Union Rule of Law Mission in Kosovo (EULEX). Van belang bleef volledige medewerking met het ICTY. In **Macedonië** werden de positieve ontwikkelingen op de gebieden van justitie en politie overschaduwed door de tekortkomingen op de politieke criteria, in het bijzonder de boycot van een Macedonische politieke partij van het politieke proces bijeenkomst waren scherp verdeeld op dit punt. Aan de ene kant waren er partijen die stelden dat dit niet gerekend kon worden tot politiek falen (waaronder de rapporteur van het Europees Parlement terzake). Aan de andere kant waren er parlementariërs die dit juist wel van fundamenteel belang achtten voor verdere EU-integratie. Belangrijkste uitdagingen voor **Montenegro** zijn het versterken van de *rule of law* en de capaciteit van de bureaucratie. Verder moet de politieke keuze voor Europese integratie politiek en maatschappelijk breder worden gedragen. Er kwamen kritische vragen waarom bij Montenegro niet overwogen wordt tot de status van kandidaat-lidstaat over te gaan. Belangrijkste uitdaging voor **Albanië** zijn de verkiezingen in 2009. De situatie in **Bosnië en Herzegovina** werd zorgelijk genoemd, omdat er gebrek aan consensus is over hervormingen die kunnen leiden tot toetreding tot de EU.

Eurocommissaris Rehn concludeerde dat **Turkije** nog de nodige hervormingen moet doorvoeren met betrekking tot de regels voor politieke partijen en de grondwet. Rehn riep Turkije op de hervormingen op het gebied van fundamentele vrijheden en de *rule of law* te hervatten. Hij verwachtte van Turkije ook dat het zou bijdragen aan een oplossing voor de kwestie Cyprus. **Ria Oomen** (CDA) en **Joost Lagendijk** (GroenLinks) waren kritisch over de vorderingen die Turkije heeft gemaakt. Oomen wil dat Turkije echt duidelijk maakt dat het nog steeds Europese ambities heeft. Lagendijk constateerde dat de door Turkije geboekte vooruitgang onvoldoende was. Hij uitte daarbij kritiek op de Eurocommissaris, omdat die Turkije daarvoor onvoldoende had gewaarschuwd. Turkije mag zijn strategische positie niet misbruiken om de hervormingen uit te stellen of te vertragen.

Benita Ferrero-Waldner – Europees Commissaris voor Buitenlandse Betrekkingen en nabuurschapsbeleid

Commissaris Ferrero-Waldner sprak over de Trans-Atlantische betrekkingen, de EU-Rusland betrekkingen en de oostelijke burens, energiezekerheid en de Mediterrane Unie.

De verkiezing van Obama tot 44ste president van de VS biedt de mogelijkheid tot hernieuwd commitment voor de **betrekkingen EU-VS**. De Commissaris pleitte voor een snelle ontmoeting tussen beide, bij voorkeur in het voorjaar van 2009 in Brussel. Zij pleitte ook voor grotere betrokkenheid van nieuwe spelers in de internationale arena. Prioriteiten in de betrekkingen tussen de EU en de VS zijn, naast de hervormingen van het financiële systeem en waarover op 15 november in Washington wordt gesproken, het vredesproces in het Midden-Oosten, de betrekkingen met Afghanistan, Pakistan en Rusland en klimaatverandering. Voor Ferrero-Waldner is het vredesproces in het Midden-Oosten absolute topprioriteit. De stabiliteit van Pakistan is van cruciaal belang voor de stabiliteit van de regio en ook bepalend voor het succes van de ontwikkelingen in Afghanistan.

De Europese Commissie presenteert op 26 november een brede strategie voor de aanpak van de **financiële crisis**.

Ferrero-Waldner hamerde op de wederzijdse afhankelijkheid van de **EU** en **Rusland**, hoewel de betrekkingen een deuk hebben opgelopen door de Georgië-crisis. De Europese Commissie heeft een *review* gemaakt van de betrekkingen met Rusland, waarin de Europese belangen worden weergegeven, de Russische belangen en de gedeelde belangen. Ferrero-Waldner pleitte voor een nieuwe onderhandelingsronde met Rusland, maar stelde daarbij uitdrukkelijk dat een onderhandelingsronde niet betekende dat de situatie in Georgië wordt geaccepteerd.

Bij het nieuwe **Oostelijk partnerschap**, dat eind november door de Commissie zal worden gepresenteerd, zal ook het energievraagstuk worden betrokken. Als opmaat daarvoor zal deze week de **Tweede Strategische Energiereview** door de Commissie worden besproken.

Ferrero-Waldner ging uitgebreid in op de **Mediterrane Unie**. De Commissaris maakte melding van vooruitgang bij de op te zetten institutionele structuur en het werkprogramma. Het meest tastbare resultaat was dat er een secretariaat wordt gevestigd in Barcelona.